

A PARLAGFŰ JELLEMZŐI

A parlagfűvet az I. világháború alatt hozták át Észak-Amerikából. Hazánk mai területén már a 20-as években megtalálható volt a dél-somogyi részeken. Ekkor elsősorban nagy uradalmakban jelent meg, ahonnan az áruszállítási útvonalak mentén szétterjedt kezdetben csak a déli részeken, majd tovább észak felé.

Nem sok idő telt el, megszokta az éghajlatot és mára az egyik legigénytelenebb és legagresszívebb gyomnövényünk. A parlagfű leggyakoribb felszaporodási helye, a megbolygatott talajú elhanyagolt parlagterületek, mint például a nagyberuházások, ipartelepek, utak, lakótelepek, kertek stb. területei.

Először 1950-ben vizsgálták a gyomok előfordulását Magyarországon, ekkor a parlagfű „csak” a 21. helyen állt a gyakoriság és a területi eloszlás vonatkozásában, mára a legerjedtebb egészségkárosodást okozó gyomnövény.

A parlagfű magról kelő kétszikű növény. A magvak csírázása 10-20 C fokos hőmérsékleten indul meg. Fény hatására gyorsabb a csírázása és a kelése, de fény nélkül is képes csírázni akár teljes sötétségben is. A kikelő növények túlnyomó többsége a felső 2,5-3 cm-es talajrétegből kel ki, de nem ritka a 6-7 cm-es mélységből növekedő növény sem. A mélyebb rétegekbe lekerült, leszántott magok a talajtakaró védelmében akár 30-40 évig is csíráképesek maradnak, és ha egy újabb talajmozgatás a felszín közelébe hozza őket, akkor növekedésnek indul a növény.

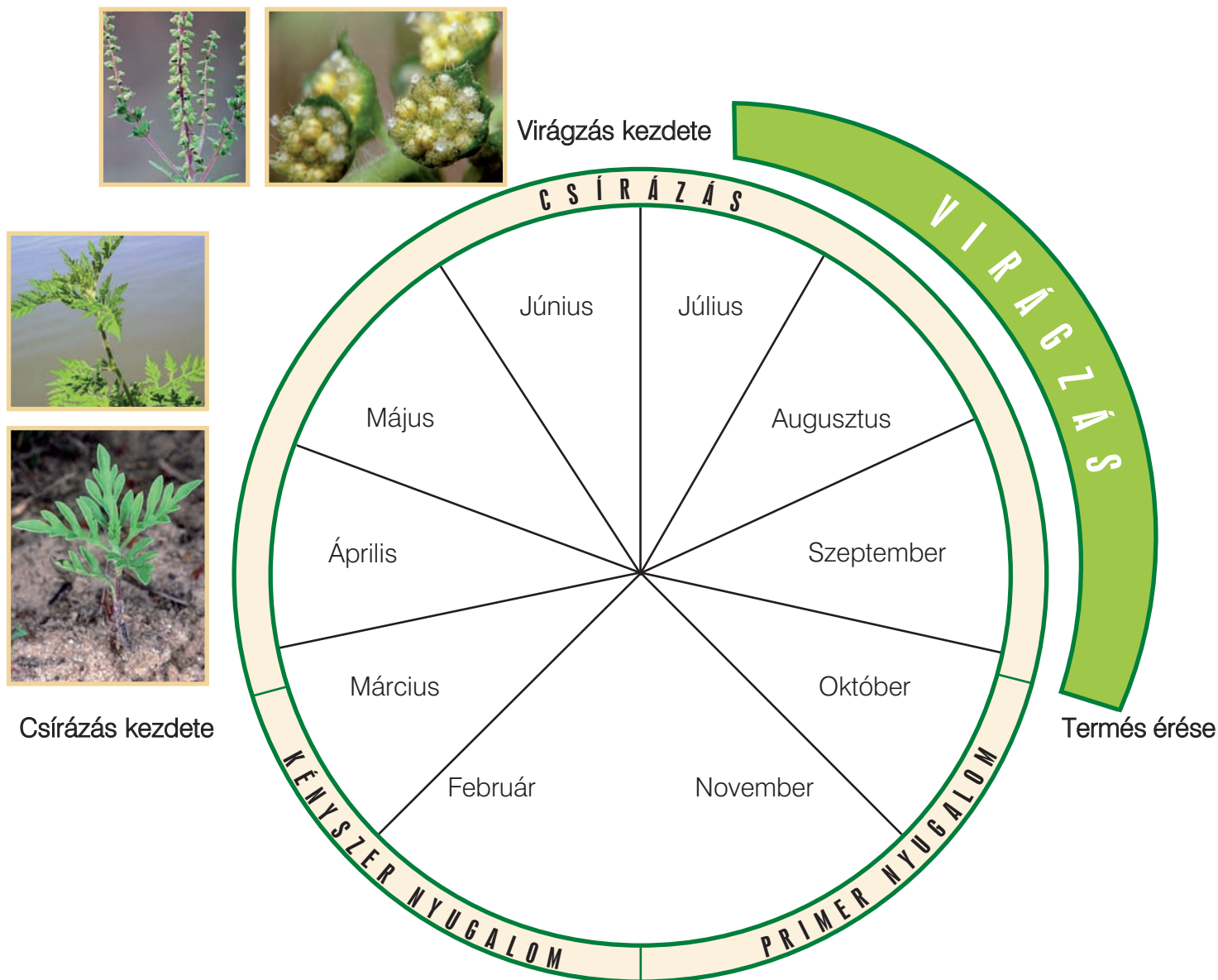
A szél gondoskodik a virágok beporzásáról. A virágpor szóródásának zöme július végén és augusztus hónapban történik meg.

Az Aerobiológiai Hálózatunk mérései alapján a parlagfű által kiszórt virágpor mennyisége többszöröse a következő legnagyobb virágpor tömeget adó fűfélék virágporának (az összes fűfajét együttesen számolva!). A mérések szerint a virágpor szél útján akár több 100 km-es távolságokra is képes tömegesen eljutni.

A termés érése október közepe táján kezdődik. Egy közepes növény átlagban 3000-4000 db csíráképes magot érlel, de minél kedvezőbbek a feltételek a termésszám kialakulásához annál jobban fokozódik ez a mennyiség, mértek már 60 ezer darabos termésszámot is egyetlen tövön. A magok ettől kezdve várják a tavaszi felmelegedést.

A PARLAGFŰ ÉLETCIKLUSA

A PARLAGFŰ ELLENI VÉDEKEZÉS

A parlagfű nagymértékű felszaporodásának a közegészségügyi és gazdasági károsító hatása számottevő. Az utóbbi években a belterületeken az önkormányzatok és a lakosság jelentős erőfeszítéseket tettek a parlagfű visszaszorításában. A parlagfű elleni védekezés országos hatékonysága azonban még nem érte el az elvárható szintet.

A parlagfű irtása elsősorban egészségügyi és gazdasági szempontok miatt indokolt hazánkban. A nagyobb települések környezetében minél szélesebb és összefüggőbb sávban kellene állandó növényzetet (erdőket, rendben tartott gyepeket) létrehozni a szántók, parlagok, romterületek helyére. Ezáltal a településeken kisebb lenne a helyben termelődő és a szél által szállított pollen mennyisége.

A sikeres védekezés egyik feltétele a csírázás időszakának kezdetén elkezdett folyamatos monitorozás. Ez belterületen az önkormányzatok feladata. A védekezés további alapvető feltétele az ismeretterjesztés.

Nem mezőgazdasági területeken a technológiák sokasága áll rendelkezésre. Mindegyiküknél alapvető, hogy a virágzás előtt kell alkalmazni azokat. Helytelen a már virágzó növények kézi gyomlálása, vagy kaszálása, mert a nagy tömegű virággal való érintkezés allergiát válthat ki.

A MECHANIKAI VÉDEKEZÉS

A **kézi gyomlálás** előnye, hogy teljes mértékben eltávolítja a növényt. Hátránya, hogy igen munkaigényes (kicsi területteljesítmény), a munkát végző személy ki van téve a kontakt bőrgyulladás veszélyének, továbbá a módszer talajbolygatással jár, így további magvak csírázását serkenti. Ennek a technológiának kis, de rendszeresen zavart helyeken (játszóterek, parkok, kirándulóhelyek) van jelentősége.

Hasonlók mondhatók el a **kapálásos** eltávolításról is, amelynek előnye, hogy nem kell közvetlenül érintkezni a növénytől és nagyobb területen is alkalmazható.

A **kaszálás** nagyon hatékony megelőző módszer. Amennyiben a földhasználó a mechanikai védekezést választja, úgy az **első kaszálást a virágbimbók megjelenése előtt 1-2 héttel kell elvégezni**. A parlagfű már kialakult állományaiban ugyanakkor az egyszeri kezelés nem okozza a növény pusztulását, mert az alacsonyan elhelyezkedő oldalrügyeiből kihajt. **Biztos eredményt csak az évi háromszori, 2 cm magasságban elvégzett kaszálás hoz.** A generatív fejlődési szakaszába induló növény a kaszálás okozta stresszhatást nehezen viseli el.

A **gyeptelepítés** az egyik leghatásosabb védekezés. A gyepterősödését kaszálással, vagy szelektív gyomirtással gyorsíthatjuk meg. A legjobb területteljesítményt nyújtó technológia a szakirodalom szerint az, ha őszi fűmagvetés után tavasszal egy alkalommal szelektív gyomirtást végzünk. **A mulcsréteggel való takarás** 8-10 cm vastagságban szintén meggátolja a parlagfű csírázását, de ez a technológia igen költséges. Főként gyeptelepítéseknél érdemes figyelembe venni.

A KÉMIAI VÉDEKEZÉS

A fertőzött területek túlnyomó részén a parlagfű gazdaságos irtása mechanikai és kémiai védekezés együttes alkalmazásával, gyomirtó szerek felhasználásával oldható meg legkönnyebben. A megfelelő vegyszer kiválasztását mindig az adott terület adottságaihoz kell igazítani.

A települések frekvenciáltabb részein (játszóterek, közterek térségében) nem szabad vegyszeres kezelést alkalmazni ott, ahol járókelők, gyermekek vegyszeres kontaminációja következhet be. A parkokat már csak a látvány szempontjából is gyepesíteni, ápolni tanácsos. Megjegyzendő azonban, hogy a **pollenszennyezés nagy része olyan elhanyagolt építési telkekről, ruderaliákról, ipari területekről ered**, ahol a vegyszeres kezelés alternatívát jelenthet.

Gyomirtó szerek alkalmazásánál használhatunk talajon keresztül ható készítményeket, amelyek a csírázó kis növényt már korán elpusztítják, vagy a már kikelt növények ellen alkalmazhatunk levélen keresztül ható vegyszereket.

Elhanyagolt területeken, gyomirtó szerek alkalmazásakor, a talajon keresztül ható készítmények közül elsősorban a Casoron G (diklobenil) javasolt, 100-150 kg/ha-os dózisban. A könnyen kezelhető granulátum a III. forgalmi kategóriába (szabadon vásárolható) tartozik, így felhasználása növényvédelmi szakképesítéshez nem kötött és a parlagfű mellett a legtöbb magról kelő egy- és kétszikű gyomnövény ellen is hatékony. A diklobenil hatóanyag a talaj felső rétegéből csapadék hatására sem mozdul el, a mélyen gyökerező kultúrnövényekre nincs káros hatással. Hatását azonban csak a csírázó növényekre fejti ki, így a kikelt gyomok pusztítására nem alkalmas.

A már kikelt gyomnövények ellen elsősorban a glifozát, valamint a glifozinát-ammónium hatóanyagú gyomirtó szerek alkalmazása célszerű. Ezek a készítmények szintén III. forgalmi kategóriába tartoznak. A glifozát hatóanyagú készítmények felszívódó tulajdonságúak, dózistól függően mind a magról kelő, mind az évelő egy- és kétszikű gyomnövények ellen hatékonyak. A glifozinát-ammónium hatóanyag a perzselő hatással rendelkezik, csak magról kelő gyomnövények ellen használható eredményesen.

